

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช 2538 (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 50) ความว่า “การปฏิบัติราชการให้สำเร็จผลที่พึงประสงค์นั้นนอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถในทางวิชาการแล้วแต่ละบุคคลยังจะต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรมและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยกกายในการปฏิบัติงานประกอบพร้อมกันด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลที่แน่นอนและบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืนทั้งแก่ตนเองและแผ่นดิน” ดังนั้นการนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาประพาดปฏิบัติให้บังเกิดผลดีนั้นนักบริหารจะต้องเป็นผู้นำองค์กรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรจึงจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งการบริหารที่จะสามารถจูงใจให้ผู้ร่วมงานร่วมดำเนินการอย่างมุ่งมั่นจนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร และการที่ผู้บริหารจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จได้จะต้องใช้คุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐานสำคัญและมีคุณลักษณะที่ดี

การจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวทางและกระบวนการดังกล่าว สถานศึกษาต้องมีอิสระและมีความเข้มแข็งตามหลักกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, หน้า 25) ได้ระบุไว้ในมาตรา 39 ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ให้โอกาสทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทีมงานได้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านความคิด จิตใจ อารมณ์ ซึ่งจะมีผลให้บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นทุ่มเทความสามารถให้งานบรรลุเป้าหมายและมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับผลงานและการกระทำขององค์กรและทีมงานด้วยจิตใจอย่างแท้จริง (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2538, หน้า 17) อย่างไรก็ตามในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของ

ประเทศเพื่อให้คนไทยเป็นคนที่มีความรู้ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนอกจากจิตสำนึกผู้บริหารแล้วยังจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรและความร่วมมือจากหลายฝ่ายซึ่งต้องอาศัยทรัพยากรบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการซึ่งต้องทำงานร่วมกัน ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำงานจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำงานกับคน การบริหารการศึกษามีความแตกต่างไปจากการบริหารอย่างอื่น โดยเฉพาะการที่มีคนเข้ามาเกี่ยวข้องหลายฝ่ายไม่มุ่งหวังผลกำไรจึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหาร เพื่อช่วยให้งานในองค์กรบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งสถานศึกษาได้กำหนดเป้าหมายที่จะปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรด้านการบริหารการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้ครู ผู้บริหาร โรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการปรับโครงสร้างการบริหารการศึกษาและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อมุ่งหวังให้งานมีประสิทธิภาพและทุกคนมีส่วนร่วมโรงเรียนในฐานะที่เป็น องค์กรที่สำคัญที่สุดที่จะต้องพัฒนาระบบบริหารและจัดการด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ให้โอกาสทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาหรือทีมงาน ได้มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านความคิด จิตใจ อารมณ์ ซึ่งจะมีผลให้บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านั้นทุ่มเทความสามารถให้ทำงานบรรลุเป้าหมายและมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับผลงานและการกระทำขององค์กรและทีมงานด้วยจิตใจอย่างแท้จริง (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2538, หน้า 17)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 49 ได้กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน และพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 ในมาตรา 5 ได้กำหนดว่า การรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกิจการอันเป็นบริการสาธารณะที่จะจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน นอกจากนี้ ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน นอกจากนี้ ได้กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่า จะต้องจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง ภายในหกปีนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับ จากสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้

สามารถดำเนินการตามที่กำหนดในกฎหมาย (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 74)

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่และประชาชน จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ก็จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง ซึ่งผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร เนื่องจากเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงาน แนวการปฏิบัติ และเป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่นที่อยู่ภายในองค์กร หากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในการวางนโยบายและยึดแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม อีกทั้งรู้จักการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณธรรม ย่อมส่งผลต่อองค์กรและสังคมโดยรวม

ซึ่งในปัจจุบันสังคมได้ให้ความสำคัญกับวัดคุณมากกว่าคุณค่าทางจิตใจและคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งทำให้ผู้นำหรือผู้บริหารทุกระดับต้องปรับกระบวนการ และภูมิทัศน์ วิถีคิดใหม่ๆ เข้ามาบริหารงานในสถานศึกษา เนื่องจากปัจจัย สิ่งแวดล้อม อาจส่งผลทำให้การเสริมสร้างและพัฒนาจิตสำนึกในด้านคุณธรรมและจริยธรรมขาดความสมบูรณ์ ซึ่งการปลูกฝังหรือสร้างจิตสำนึกในด้านคุณธรรมนั้น จะต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องอย่างไรก็ตามในการสร้างคุณธรรมนั้น องค์กรจะต้องพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีจิตสำนึกมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับสติปัญญา ลักษณะบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และระดับจิตสำนึกพื้นฐานเพื่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมผู้บริหารให้เกิดความมั่นคงขึ้นในสังคมไทย จากการพัฒนาผู้บริหารให้มีคุณภาพจึงจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้บริหารได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นผู้บริหารรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักฟังตนเองผู้บริหารจึงจำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมให้เด็กเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข หากสถานศึกษาไม่มีการมองตนเองและพัฒนาตนเองแล้ว ก็เป็นไปได้ยากที่การศึกษาและเยาวชนจะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ และที่สำคัญจิตสำนึกของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนให้มี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง จากความสำคัญและความ เป็นมาของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง จิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ว่า จิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในมุมมองของผู้บริหารเป็นอย่างไร และสามารถนำผลการวิจัยในครั้งมาพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้และแก้ไขสถานการณ์ ในสถานศึกษาของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพมั่นคงต่อไป

คำถามเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยได้สนใจปัญหาและศึกษา ดังนี้

1. ระดับจิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ในภาพรวมเป็นอย่างไร
2. ระดับจิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ แตกต่างกันหรือไม่
3. ระดับจิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามอายุ แตกต่างกันหรือไม่
4. ระดับจิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่าง กันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามอายุ

4. เพื่อเปรียบเทียบระดับจิตสำนึกของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. จิตสำนึกผู้บริหารของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตสำนึกผู้บริหารของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตสำนึกผู้บริหารของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 แตกต่างกัน
4. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตสำนึกผู้บริหารของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 แตกต่างกัน

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง จิตสำนึกผู้บริหารของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระที่ปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำนวน 55 โรงเรียน ปีการศึกษา 2555 รวมประชากรทั้งหมดเป็น 825 คน และในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัยใช้ตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-608 อ้างถึงใน ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, หน้า 49) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 280 คน ซึ่งสูงกว่าตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากร 825 คน (ฝ่ายนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ณ

วันที่ 10 มิถุนายน 2555) จากผู้บริหารของโรงเรียนจำนวน 55 โรงเรียน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายได้จำนวน 28 โรงเรียน โรงเรียนละ 10 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 280 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหาหรือตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรตามดังนี้
ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลสถานภาพของผู้บริหารใน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ได้แก่

- 1) เพศ จำแนกเป็น
 - 1.1) เพศชาย
 - 1.2) เพศหญิง
- 2) อายุ จำแนกเป็น
 - 2.1) 45 ปีขึ้นไป
 - 2.2) ต่ำกว่า 45 ปี
- 3) ประสบการณ์การทำงาน
 - 3.1) ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป
 - 3.2) ต่ำกว่า 5 ปี

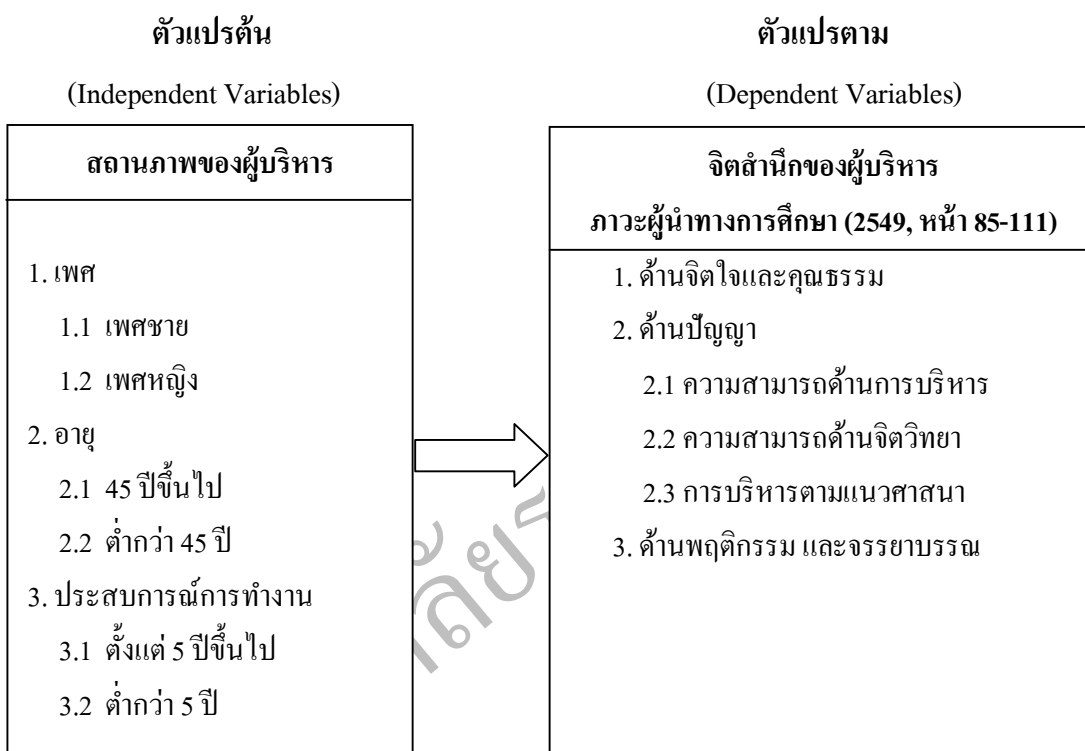
ตัวแปรตาม คือ จิตสำนึกของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางการศึกษา (2549, หน้า 85-111)

- 1) ด้านจิตใจและคุณธรรม คือ
 - 1.1) พรหมวิหาร 4
 - 1.2) ทศพิธราชธรรม
 - 1.3) สังกหัตถ์ 4
- 2) ด้านปัญญา คือ
 - 2.1) ความสามารถด้านการบริหาร
 - 2.2) ความสามารถด้านจิตวิทยา
 - 2.3) การบริหารตามแนวศาสนา
- 3) ด้านพฤติกรรม มี 5 องค์ประกอบย่อย คือ
 - 3.1) จรรยาบรรณต่อตนเอง
 - 3.2) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพบริหาร
 - 3.3) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ
 - 3.4) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
 - 3.5) จรรยาบรรณต่อสังคม

3. ขอบเขตด้านเวลา

ศึกษาตั้งแต่ เดือน ม.ค. 2555 ถึง เดือน..... 2557

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันไว้ดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 หมายถึง สถานศึกษาของรัฐบาลที่จัดการศึกษาตั้งแต่ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ในจังหวัดสมุทรปราการ และฉะเชิงเทรา จำนวน 55 โรงเรียน

2. **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่มสาระที่ปฏิบัติใน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

3. **สถานภาพของผู้บริหาร** หมายถึง สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ประกอบด้วย

3.1 **เพศ** หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกเป็น

3.1.1 **เพศชาย** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายซึ่งปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

3.1.2 **เพศหญิง** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิงซึ่งปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

3.2 **อายุ** หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกเป็น

3.2.1 **อายุ ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ที่มีอายุ ตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป

3.2.2 **อายุ ต่ำกว่า 45 ปี** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ที่มีอายุ ต่ำกว่า 45 ปี

3.3 **ประสบการณ์ในการทำงาน** หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกเป็น

3.3.1 **ประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้บริหารสูงกว่า 5 ปี ปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

3.3.2 **ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี** หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้บริหารต่ำกว่า 5 ปี ปฏิบัติหน้าที่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6

4. **จิตสำนึกผู้บริหาร** หมายถึง การตระหนักรู้ถึงระดับจิตใจของผู้บริหารหรือจิตวิญญาณผู้บริหาร โดยมุ่งในเรื่องการพัฒนาหรือยกระดับจิตใจ สติปัญญาและพฤติกรรมความเป็นผู้บริหาร (นิภา พงศ์วิรัตน์, 2550, หน้า 1-18) ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 ด้าน ได้แก่

4.1 ด้านจิตใจและคุณธรรม คือ มีความเมตตาต่อลูกศิษย์และลูกน้อง และมีความกรุณาเอื้ออาทรต่อทุกคนอยู่เสมอ มีความวางเฉยได้เมื่อจำเป็น และยินดีเสียสละให้ปันแก่ผู้อื่นได้ โดยเต็มใจ มีความสุจริตซื่อตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีมารยาทงามสุภาพอ่อนโยนทั้งกาย วาจา ใจ มีวาจา อ่อนหวาน ไพเราะสุภาพ นุ่มนวล ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมแก่กาลเวลาและโอกาส มีความเสมอต้นเสมอปลายไว้วางใจได้

4.2 ด้านปัญญา มี 3 ข้อย่อย ดังนี้

4.2.1 ความสามารถด้านการบริหาร หมายถึง สามารถริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาหลักสูตรได้ดี และพัฒนาการวัดและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ดี บริหารจัดการเงินงบประมาณได้ และรักษาระเบียบวินัย ประเมินและปฏิบัติตามกฎหมายได้ สรรหาและบรรจุแต่งตั้งได้อย่างเหมาะสม มีการวางแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการสู่ความก้าวหน้า สามารถวิจัย นิเทศ ติดตามและประกันคุณภาพได้

4.2.2 ความสามารถด้านจิตวิทยา หมายถึง สามารถจัดการกับสภาพมนุษย์รอบตนได้ พัฒนาบุคลิกภาพตนเองได้เต็มที่ ใช้ศักยภาพตนเองได้เต็มที่ สร้างแรงจูงใจการทำงานได้ สร้างพลังขับเคลื่อนการทำงานได้ ปรับพฤติกรรมตนเองและเพื่อนร่วมงานได้ ใช้ความรู้รอบ คิครอบและมองไกลได้ สร้างปัญญาให้คนรอบข้างได้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ในการทำงานได้

4.2.3 การบริหารตามแนวศาสนา หมายถึง มีความ پاکเพียรในการทำจิตให้บริสุทธิ์ ทำความดีทุกชนิดได้ ละเว้นความชั่วทุกชนิดได้ มีความเกรงกลัวต่อการทำผิดทุกชนิด มีความรัก ความเมตตา เอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน มีความอดทน แน่วแน่ แข็งแกร่งต่อการทำดี มีบุคลิกภาพงดงามทั้งกาย วาจา ใจ มีความเชื่อมั่น ยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมมีความสมถะ อดทน พากเพียรพยายาม

4.3 ด้านพฤติกรรม หมายถึง มีวินัยในตนเอง ควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ มีการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ มีการเชื่อมั่นในการทำงานของผู้อื่นในการทำงาน มีใจรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพบริหาร มีความรับผิดชอบและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีการบริหารงานอย่างเที่ยงตรง มีความรัก เมตตา เอาใจใส่ลูกน้องโดย ยุติธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา ใจ สังคม และอารมณ์ เป็นคนที่ไม่มุ่งประโยชน์ส่วนตนโดย ขัดขวางความเจริญของผู้อื่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างสร้างสรรค์ ยึดมั่นระบบคุณธรรมและ สร้างความสามัคคีในองค์กร มีความเป็นผู้นำที่ดีในการบริหารงานขององค์กร เป็นผู้นำในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นผู้นำในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม มีการรักษา ประโยชน์ส่วนรวม ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่สามารถ

จัดการกับสภาพมนุษย์รอบตนได้ สามารถพัฒนาบุคลิกภาพตนเองได้เต็มที่ สามารถใช้ศักยภาพตนเองได้เต็มที่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระดับจิตสำนึกของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากจิตสำนึกของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้
3. ได้ข้อเสนอแนะในการบริหารงานของผู้บริหารที่นำจิตสำนึกของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา
4. นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาจิตสำนึกของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6